

NOTAT

April 2015

Notat om Arbejdstilsynets tilsyn med arbejde, der indebærer risiko for udsættelse for asbest

J.nr. 20150067591

KUI

Indledning

Det er forbudt at fremstille, importere, anvende eller arbejde med asbest eller asbestholdige materialer, og det har det været siden 1986. Frem til 1990 var det dog tilladt at fremstille og anvende enkelte asbestholdige cementprodukter til udvendig brug. Nedrivningsarbejde samt arbejde med reparation og vedligeholdelse af bygninger, anlæg m.m. som indeholder asbest er tilladt. Arbejdstilsynet har regler, som skal sikre, at dette arbejde foregår fuldt forsvarligt. Anvendelsen af asbest har været udbredt i bygningsmaterialer fra 1950'erne op til midten af 80'erne, fx i tagbelægninger og som isolering af rør mv. Derfor ser Arbejdstilsynet også ofte arbejde, hvor asbest skal nedtages og bortskaffes i forbindelse med vedligeholdelse, renovering og nedrivning af bygninger.

Dette notat indeholder en kort beskrivelse af Arbejdstilsynets tilsyn med arbejde, der indebærer en risiko for at blive udsat for asbest.

Notatet er opdelt i fire afsnit. De tre første afsnit beskriver faserne 1) forberedelse af tilsyn, 2) gennemførelse af tilsyn og 3) afrapportering af tilsyn. I fjerde afsnit beskrives kort, 4) hvordan Arbejdstilsynet løbende arbejder på at optimere tilsyn m.m. på asbestområdet.

1. Forberedelse af tilsyn

Arbejdstilsynet benytter i dag to hovedkilder til at finde frem til arbejdssteder, hvor der er risiko for, at ansatte bliver udsat for asbeststøv.

For det første modtager Arbejdstilsynet lovpligtige anmeldelser fra virksomhederne om indvendig nedrivning af asbestholdigt materiale samt andet arbejde, som ikke kun indebærer kortvarige og lave påvirkninger fra asbest. Anmeldelserne gennemgås af tilsynsførende med særligt kendskab til asbest. De tilsynsførende vurderer konkret, om der er behov for tilsyn. I vurderingen indgår bl.a. arbejdets omfang og længde, arbejdets kompleksitet, antal virksomheder på arbejdsstedet, antallet af personer, der udfører arbejde på arbejdsstedet, anmeldelsens kvalitet m.m.

For det andet modtager Arbejdstilsynet klager over arbejdsmiljøet i forbindelse med arbejde med asbest. Klager modtages fra ansatte, fagforeninger og andre. Klagerne gennemgås af en tilsynschef og prioriteres meget højt ved planlægning af tilsyn.

Derudover er Arbejdstilsynet generelt opmærksom på asbestforekomst ved alle tilsyn i de relevante brancher, herunder det risikobaserede tilsyn, hvor påbud om asbest vil medføre, at virksomheden igen får et nyt risikobaseret tilsyn.

2. Gennemførelse af tilsyn

Tilsyn gennemføres i dag med afsæt i asbestbekendtgørelsen og Arbejdstilsynets vejledning på området.

Ved tilsyn har de tilsynsførende særligt fokus på, om de ansatte har den lovpligtige uddannelse, i de tilfælde, hvor der krav herom. Kravet om uddannelse gælder for arbejde med indvendig nedrivning af asbestholdige materialer.

Derudover vil Arbejdstilsynet kontrollere de truffe sikkerhedsforanstaltninger på stedet, samt om de påkrævede velfærdsforanstaltninger er til rådighed.

Tilsynet vil meget ofte basere sig på oplysninger fra ledelse og ansatte, idet de tilsynsførende på grund af hensynet til egen sikkerhed og sundhed ikke har mulighed for at besigtige arbejdsområder med kendt asbestforekomst.

Reglerne for arbejde med asbest og Arbejdstilsynets vejledning om arbejde med asbest er klare i forhold til at beskrive de gældende krav på området.

Derudover foreligger der omfattende skriftligt informationsmateriale fra Branche-arbejdsmiljørådet for Bygge og Anlæg. Dertil kommer, at der via Asbestguiden på Arbejdstilsynets hjemmeside, findes en samlet indgang til vejledninger og information på asbestområdet.

3. Efter tilsyn

Hvis det konstateres, at der arbejdes i strid med asbestbekendtgørelsen, reageres der med det samme. Det betyder, at virksomheden pålægges at bringe forholdene i orden straks, og at arbejdet standes, indtil de korrekte forholdsregler er taget. I afgørelsen henvises der samtidig til Arbejdstilsynets vejledning, som giver gode og dækkende anvisninger på, hvordan arbejdet kan udføres forsvarligt.

Det er normalt ikke forbundet med problemer at afgive reaktioner med hjemmel i asbestbekendtgørelsen, da der ved nedrivnings- reparations- og vedligeholdelsesarbejde skal træffes alle sikkerhedsforanstaltninger, blot der er den mindste mistanke om asbestforekomst.

Hvis Arbejdstilsynet konstaterer, at der arbejdes i strid med asbestbekendtgørelsen under omstændigheder, hvor de ansatte udsættes for påvirkning fra asbest, kan Arbejdstilsynet også indgive politianmeldelse.

Indgivelse af politianmeldelse forudsætter, at de generelle betingelser for at rejse en straffesag er opfyldt. Det betyder, at der skal være bevis for overtrædelsen, bevis for at der er handlet groft uagtsomt, og at det står klart, hvem der er ansvarlig for overtrædelsen.

Ved udendørs asbestarbejde uden tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger udmåles der efter retspraksis en grundbøde på 20.000 kr. til den ansvarlige arbejdsgiver. Hvis der er tale om indendørs asbestarbejde uden tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger, udmåles der efter retspraksis en skærpet grundbøde på 40.000 kr.

4. Løbende optimering af tilsyn m.m.

Arbejdstilsynet søger løbende at optimere tilsyn og ekstern kommunikation på asbestområdet i lyset af ny viden og erfaringer. Heri indgår blandt andet følgende:

At der arbejdes på at sikre, at de tilsynsførende har de nødvendige kompetencer til effektivt at kunne kontrollere, om arbejde, der indebærer risiko for udsættelse for asbest, sker efter reglerne.

At det afprøves, om det i tilsynet er muligt at benytte et udvidet felt af kilder til effektiv identifikation af arbejdssteder, hvor der udføres arbejde, der indebærer risiko for udsættelse for asbest, fx ved søgning i eksisterende byggedatabaser over igangværende byggeprojekter.

De tilsynsførende, der indgår i Arbejdstilsynets bygge- og anlægsaktionsforløb, har ud over ulykkesfare også deres opmærksomhed på manglende beskyttelsesforanstaltninger ved asbestarbejde på de besøgte byggepladser.

At der på kommunikationssiden bliver arbejdet videre med at udvikle Arbejdstilsynets digitale information og vejledning til virksomhederne om asbestarbejde.

Herudover kan det oplyses, at der som et led i aftalen mellem den daværende regering (Socialdemokraterne og Radikale Venstre), Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om en styrket arbejdsmiljøindsats fra marts 2015 blev besluttet, at Arbejdstilsynets bekendtgørelse om administrative bøder opdateres med de områder, hvor der siden 2001 er kommet fast retspraksis for bødeniveauet. Ændringen af bekendtgørelsen trådte i kraft 3. oktober 2015.

Arbejdstilsynet har som følge heraf fået mulighed for at afgøre straffesager om overtrædelse af reglerne om asbest med administrative bødeforelæg. Det betyder, at Arbejdstilsynet har mulighed for at følge hurtigere op på strafbare overtrædelser af reglerne om arbejde med asbest.